

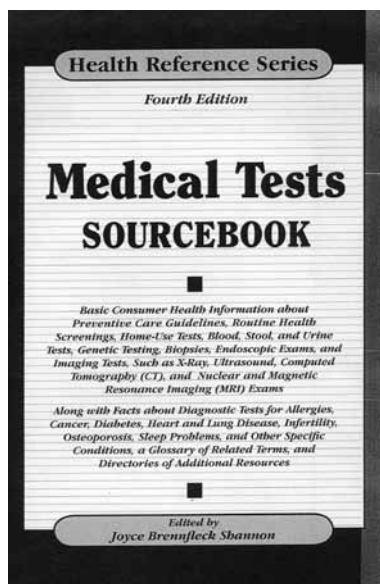
„Medical Tests Sourcebook”

red. Jouce Brennfleck Shannon
 Omnigraphics, Inc: 2011 Wyd. 5, ISBN 978-07808-1151-5

Czwarte wydanie książki *Medical Tests Sourcebook* zawiera podstawowe informacje o badaniach i testach medycznych. Książka ta jest przeznaczona dla pacjentów, członków ich rodzin i wszystkich zainteresowanych osób. Pozwala chorym zrozumieć postawioną diagnozę lub ważne szczegóły wykonanych badań oraz uniknąć pomyłek. Umożliwia lepszy kontakt w relacji lekarz-pacjent, jednak nie zastępuje tego kontaktu ani nie może służyć do samodzielnego stawiania diagnozy czy określania sposobu leczenia. Treść książki stanowią wybrane fragmenty z publikacji pochodzących z edukacyjnych opracowań instytucji rządowych i organizacji pozarządowych USA, a także od konkretnych osób. Każdy rozdział podaje pełną informację o cytowanych źródłach, umożliwiając ich bezpośrednią dostępność. Materiały uporządkował pod względem medycznym dr Dawid Cooke.

Książka podzielona jest na 7 części i 67 rozdziałów. W rozdziałach omówiono szczegółowo konkretne tematy.

Część I. Badania przesiewowe i testy prewencyjne. Badania te pozwalają zidentyfikować osoby obciążone czynnikami ryzyka i objąć je odpowiednią opieką lekarską, co pozwala na wyeliminowanie lub zmniejszenie ryzyka zachorowania. Czynniki te mogą być: wysokie ciśnienie krwi, podwyższony poziom cholesterolu oraz określone charakterystyki genetyczne. W części tej podano informacje o częstości wykonywania niezbędnych badań, o testach przesiewowych dla noworodków, jak również zalecenia co do prewencyjnych badań przesiewowych dla młodzieży, dorosłych i osób w wieku starszym. Omówiono także testy

genetyczne BRCA1/BRCA2, związane z ryzykiem zachorowania na raka sutka lub jajnika. Rozpatrzono testy wymagane od imigrantów do USA.

Część II. Testy laboratoryjne. Część ta rozpoczyna się przeglądem najczęściej stosowanych testów diagnostycznych i prewencyjnych; w dalszej kolejności informuje szczegółowo o badaniach płynów ustrojowych, takich jak krew, moczu czy płyn mózgowo-rdzeniowy. Wyjaśnia specyfikę różnych rodzajów biopsji, wykonywanych posiewów oraz najważniejszych badań toksykologicznych.

Część III. Badania obrazowe. (*Imaging Tests*). W książce opisano różne typy dostępnych badań obrazowych oraz ryzyko związane z ekspozycją na promieniowanie jonizujące. Zdefiniowano i określono dawki promieniowania. Do grupy testów obrazowych należą: radiologia (promieniowanie rentgenowskie), badania kontrastowe, badania ultradźwiękowe (USG), tomografia komputerowa (TC), magnetyczny rezonans jądrowy (MRI), magnetyczny rezonans spinowy, obrazy uzyskane ze stosowania znaczących atomów (wskaźników promieniotwórczych) oraz obrazy termograficzne. Omówiono również mammogramy, obrazową technikę chorób neurologicznych oraz nowe techniki uzyskiwania obrazów.

Część IV. Testy cewnikowe, endoskopowe i elektryczne oraz ocena ich wyników. Opisano testy wykorzystujące cewniki, kamery i dane elektryczne. Cewnikowanie serca, endoskopia i laparoscopia umożliwiają lekarzowi obejrzenie i ocenę struktury serca, przełyku, kręgosłupa i innych przestrzeni wewnątrz organizmu. Testy elektryczne, takie jak elektrokardiografia (EKG), elektroencefalografia EEG,

elektromiografia dostarczają danych o funkcjonowaniu układu sercowo-naczyniowego, mózgu i układu nerwowego. Omówiono również testy obciążeniowe.

Część V. Badania przesiewowe i ocena szczególnych stanów i chorób. Omówiono testy używane do rozpoznawania i monitoringu takich stanów jak alergia, nowotwory, choroby trzewne, zwłóknienia torbielowate, cukrzyca, choroby serca, choroby zakaźne, choroby nerek, choroby płuc, zaburzenia snu i zmiany hormonalne. Podano również informację o markerach nowotworowych, testach oceny słuchu i wzroku, testach prenatalnych oraz stosowanych do wykrywania i monitorowania bezpłodności.

Część VI. Testy wykonywane przez samego pacjenta w warunkach domowych. Omówiono testy, umożliwiające pacjentowi samodzielne wykonanie badania na krew utajoną w kale, kontrolę poziomu narkotyków w organizmie, badanie zakażenia wirusem HIV i wiele innych. Podano „za” i „przeciw” dla każdego z testów, przy czym użytkownicy zostali pouczeni o konieczności stosowania tylko takich testów, które zostały zaaprobowane przez Amerykańską Agencję ds. Żywności i Leków (US FDA). Autorzy podkreślają, że wszystkie kwestie związane z wynikami testów powinny zostać omówione z lekarzem.

Część VII. Dodatkowa pomoc i informacje. Część ta zawiera słownik wyrazów i zwrotów odnoszących się do testów medycznych. Podano odsyłacze do stron internetowych, omawiających poruszone problemy.

Po przeczytaniu książki nasuwają się następujące uwagi:

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla czytelnika amerykańskiego. Dane poszczególnych rozdziałów zaczerpnięto z opracowań wydanych przez organizacje i stowarzyszenia amerykańskie (np. *Agency for Health-Care Research and Quality (AHRQ)*, *Centers for Disease Control and Prevention (CDC)*, *US Food and Drugs Administration* i inne).

Dlatego też odsyłacze do stron internetowych, poświęconych różnym programom zdrowotnym, uwzględniają głównie strony i programy amerykańskie.

Stosowany jest anglosaski system miar, co wymaga pewnej ostrożności u polskiego czytelnika.

Podstawowym celem autorów było ułatwienie podjęcia przez chorego i jego rodzinę świadomej decyzji odnośnie działań promujących zdrowie, jak również działań zapobiegawczych i diagnostycznych, warunkujących podjęcie odpowiedniego leczenia i jego monitorowania.

Język podręcznika pozwala więc pacjentom na głębsze zrozumienie skomplikowanych procedur, związanych z wczesnym wykrywaniem chorób, zrozumienie aspektów nowoczesnej profilaktyki i diagnostyki.

Autorzy w sposób przystępny starają się wytłumaczyć nieporozumienia wynikające z dwóch skrajnych, niewłaściwych interpretacji wyników badań diagnostycznych. „Każdy wynik nieprawidłowy jest realnym problemem”, „Jeśli moje wyniki są prawidłowe nie muszę się o nic martwić”.

Dla polskiego czytelnika szczególnie pożyteczne wydają się rozdziały dotyczące możliwości wykrywania i monitorowania przebiegu choroby wykonywane w warunkach domowych. Książka stara się wprowadzić potencjalnego pacjenta w główny nurt obecnej kultury biomedycznej, w której chora osoba staje się kontrolowanym procesem chorobowym poprzez sekwencję następujących działań: badanie przesiewowe, diagnostyka i procedury diagnostyczne monitorujące przebieg choroby.

Dr n. med. Grażyna Kamińska

Dr n. med. Wiktor Chmielarczyk

Samodzielna Pracownia Edukacji Onkologicznej

Centrum Onkologii — Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie